

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ОБЛІК І АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ІНШИМИ
ПОТОЧНИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ»**

(за матеріалами Дочірнього підприємства «Вінницький облавтодор»
Відкритого акціонерного товариства «Державна акціонерна компанія
«Автомобільні дороги України», м. Вінниця)

Здобувача вищої освіти

2 курсу, групи ОБО-21з(м)

спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»

освітньої програми «Облік і
оподаткування»

заочної форми навчання

_____ Анастасії ГУРСЬКОЇ

Науковий керівник

канд. екон. наук, доцент

_____ Людмила МАЙСТЕР

Гарант освітньої програми

канд. екон. наук, доцент

_____ Тетяна КИТАЙЧУК

Вінниця 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗРАХУНКІВ ЗА ІНШИМИ ПОТОЧНИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ	6
1.1. Сутність та характеристика обліку і аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями	6
1.2. Характеристика виду діяльності та організаційно-економічна характеристика ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»	11
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ІНШИМИ ПОТОЧНИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ	17
2.1. Інформаційне забезпечення організації обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»	17
2.2. Фінансовий облік розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями	20
РОЗДІЛ 3 ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ІНШИМИ ПОТОЧНИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ	26
3.1. Апробація методології аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»	26
3.2. Удосконалення обліку і аналізу розрахунків підприємства за іншими поточними зобов'язаннями	38
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

В умовах воєнного стану досить актуальними постають питання щодо успішно налаштованої фінансової дисципліни, оскільки залежать від реальних рівнів платоспроможності.

Визначальною постає характеристика процесу господарювання, яка формує соціальні потреби сьогодні. У наш час є безумовним та очевидним те, що саме дотримання своєчасності погашення боргів за розрахунками з різними контрагентами за іншими операціями відіграє, порівняно, важливе значення в загальних обсягах поточних боргів, оскільки виникають у наслідку минулих подій. Основною причиною виникнення вказаних обсягів боргів за іншими поточними зобов'язаннями виступають несплатежі через порушення дисципліни при розрахунках.

Вдосконалення усіх видів бухгалтерського обліку та аналізу у ході управління підприємством, першочергово, вимагає дотримання загальних законів управління, одночасно, відображаючи взаємозв'язок між різними елементами системи управління. Покращити стан платіжної дисципліни можливо шляхом ефективно організованої внутрішньої системи бухгалтерського обліку та аналітичних процедур по розрахунках за іншими поточними зобов'язаннями перед іншими кредиторами.

Інтегрована система бухгалтерського обліку, яка має поєднувати у собі усі типи бухгалтерського обліку з ціллю забезпечення цілісності інформаційної системи управління та сприяти посиленню вже існуючого взаємозв'язку між усіма функціями управління, зокрема, включаючи облік, аналіз та контроль. Основним призначенням організації обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями виступає вчасне, повне та достовірне подання облікової інформації про стан означеного об'єкту для апарату керівництва задля завчасного прийняття необхідних мір, а також процедур із встановлення чинників впливу на зростання обсягів боргів.

Не менш важливим завданням обліку та аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями є здійснення процесу постійного моніторингу та контролю за їх станом в обрані часові проміжки та з ціллю проведення вчасних розрахунків, виконання контрактних зобов'язань між контрагентами.

Питання обліку та аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями досліджувались у працях В.В. Фесенко, П.Я. Хоміна, О.С. Бондаренка, Н.М. Сук, С.Ф. Легенчук, М. Д. Корінько, проте не втратили своєї актуальності та потреби у подальших удосконаленнях.

Об'єктом дослідження постав процес удосконалення обліку та аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями на Дочірньому підприємстві «Вінницький облавтодор» Відкритого акціонерного товариства «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України».

Предметом у роботі є теоретико - економічні та методичні положення стосовно обліку та аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями підприємств у сучасних умовах діяльності.

Метою проведення наукового дослідження виступила необхідність в удосконаленні процесу обліку та аналізу розрахунків підприємства за іншими поточними зобов'язаннями в умовах сучасних реалій.

Досягнення вище вказаної мети було реалізовано через виконання означених завдань:

- 1) Розкрити понятійні характеристики щодо сутності обліку та аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями з погляду їх ролі у процесі управління суб'єкта господарювання;
- 2) Охарактеризувати вид діяльності та організаційно-економічну характеристику Дочірнього підприємства «Вінницький облавтодор» Відкритого акціонерного товариства «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»;
- 3) Здійснити дослідження організації обліку та процесу інформаційного забезпечення розрахунків за іншими поточними

зобов'язаннями на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»;

4) Дослідити й висвітлити порядок фінансового обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»;

5) Запропонувати вибір варіантів методичного інструментарію та провести практичну апробацію аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями на матеріалах обраного суб'єкту господарювання;

6) Навести шляхи вдосконалення обліку та аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями на українських підприємствах.

Основні методи, що використано при написанні наукового рукопису були такі: історико - порівняльний, діалектичного пізнання й теоретичного узагальнення, групування, аналогії, абстрагування, спостереження та порівняння, графічний та табличний методи та ряд інших методів.

Інформаційним забезпеченням при виконанні досліджень стали доробки науковців, виступи вчених на конференціях, семінарах, науково-популярні статті, монографії, дисертації, правові документи, а також практичні документи (фінансова звітність та інші реєстри) з обліку та аналізу розрахунків вітчизняних підприємств за іншими поточними зобов'язаннями в умовах економічного розвитку України.

Результатами апробації поведених досліджень виступили участі у 2-х науково - практичних конференціях та публікація двох наукових статей:

1) «Економічна сутність розрахунків підприємства за іншими поточними зобов'язаннями»;

2) «Обліково-інформаційне забезпечення іншої кредиторської заборгованості підприємства».

Текст рукопису викладено на 52-ти сторінках друкованого тексту, налічує 8 таблиць, 10 рисунків. Список джерел – 53 найменування. Кваліфікаційна робота складається із вступу, основної частини – трьох розділів та висновків та пропозицій. До роботи прикладені додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗРАХУНКІВ ЗА ІНШИМИ ПОТОЧНИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ

1.1. Сутність та характеристика обліку і аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями

У ході взаємодії між різними контрагентами при здійсненні господарських операцій виробничого чи невиробничого призначення виникають за договірними відносинами боргові зобов'язання відповідно до попередньо обговорених контрактних умов та строків розрахунків.

Зачасту, порядок розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями між суб'єктами бізнесу здійснюється на умовах післяоплати, тобто із відстроченням термінів платежів за виконання робіт та послуг. Тобто, фактично має місце періодичне кредитування суб'єктів по господарських операціях.

Прийняття робіт чи отримання послуг від контрагентів виступають саме тими господарськими операціями, на основі яких має відбуватися обмін на визначені активи, зокрема, здебільшого, на грошові кошти [45, 46].

Саме цим обґрунтовується актуальність вдосконалення обліку та аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями суб'єктів господарювання.

Важливим інструментом дотримання платіжної дисципліни між суб'єктами бізнесу за результатами господарських взаємозв'язків, що відбулися на умовах наступних оплат, виступає контроль за визнанням та оцінкою зобов'язань та дотриманням обговорених господарськими договорами термінів взаєморозрахунків [46].

Достовірно оцінені та визнані обсяги зобов'язання мають бути в розрізі їх видів поданими та сформованими у системі бухгалтерського обліку.

Варто вказати на те, що зобов'язання за розрахунками суб'єктів господарювання із підрядниками та постачальниками відносяться до категорії кредиторської заборгованості, яка включається у підсумку до поточних зобов'язань в тому обсязі, що оцінюється за результатами організаційно - методичної концепції обліку.

За умов функціонування підприємства періодично взаємодіють із підрядними організаціями в ціллі замовлення певного роду робіт чи послуг.

Підрядні організації, в силу специфіки господарювання, згідно Цивільного кодексу України, мають право надавати свої послуги чи виконувати роботи шляхом наймання субпідрядників для досягнення кінцевих цілей. У даному випадку, підрядна організація виступатиме генеральним підрядником для замовника робіт чи послуг [33].

Означені вище господарські відносини між суб'єктами бізнесу обговорюються договірними документами, зокрема, контрактами. Зміст та форми договорів (контрактів) з контрагентами іншими за іншими поточними зобов'язаннями мають типові форми зразків, однак можуть змістовно різнитися у залежності від галузевих видів економічної діяльності та сутності здійснюваних операцій.

Підґрунтям для співпраці та проведення розрахунків між контрагентами за такими поточними зобов'язаннями постає заключений договір (контракт) між підприємствами.

З метою встановлення економічної суті категорії «зобов'язання», нами було опрацьовано ряд українських та міжнародних нормотворчих документів, серед яких: Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України [8], Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [38], НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності в Україні» [30], НП(С)БО 11 «Зобов'язання» [31], а також МСБО 1, 10, 17 [28] та інші.

За результатами аналізу перерахованих нормативних актів, з'ясовано, що Цивільний кодекс України регламентує поняття «зобов'язання» з призми

правових взаємовідносин, а Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та НП(С)БО визначають зобов'язання як взаємовідносини економічного спрямування [30, 31, 38].

Враховуючи той факт, що зобов'язання вважаються як види заборгованостей суб'єктів господарювання, які виникли між контрагентами внаслідок минулих подій, вони повинні бути забезпеченими нормами Цивільного кодексу України та сплаченими в тих обсягах та у терміни, які обговорені підписаними договорами.

Дослідивши аспекти щодо визнання зобов'язань у міжнародних нормативних документах, зокрема, в Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, ми дійшли до висновку про те, що трактування категорії «зобов'язання» відповідає умовам вітчизняних стандартів обліку. Відмінним лише є те, що у вітчизняних актах керуються категорією «зобов'язання», а у міжнародних – застосовується «забезпечення» [28, 30, 31].

Як у вітчизняних, так і міжнародних законодавчих документах вказано, що усі господарські операції між контрагентами мають фіксуватись первинними документами, зокрема, й інші зобов'язання задля подальшого їх узагальнення у реєстрах бухгалтерського обліку у день їх формування.

На рисунках 1.1, 1.2 та 1.3 а у таблиці 1.1, що подані у додатку Ж, сформовано класифікації зобов'язань за різними критеріями та потребами для управління підприємства.

Зокрема, першочергово, зобов'язання потрібно розрізняти за критерієм щодо того, які види прав чи обов'язків між суб'єктами склалися внаслідок минулих подій у процесі функціонування (рис. 1.1).

Одночасно, враховуючи положення Господарського кодексу України, вирізняють такі види розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями між суб'єктами господарювання, як (рис. 1.2):

- господарські;
- організаційні;

- соціальні;
- комунальні;
- публічні;
- за участю сторонніх фізичних чи юридичних осіб тощо [8].

Наступну класифікацію зобов'язань було сформовано на підґрунті досліджених думок вчених та вивчених практичних результатів економістів (рис. 1.3.).

Від так, зобов'язання можуть групуватись у такі 2 основні класи:

- реальні;
- потенційно можливі [16, 21].

У свою чергу, серед вказаних реальних боргів виділяють довгострокові та короткострокові, а серед можливих – непередбачувані борги та забезпечення.

Із практичної призми процесу ведення бухгалтерського обліку та реєстрації господарських операцій відповідно до зарубіжного досвіду, зобов'язання визнають як:

- визначені;
- невизначені [21].

Враховуючи те, що усі зобов'язання, у тому числі, й інші поточні зобов'язання за розрахунками з контрагентами, мають бути погашеними відповідно до одного із обраних способів, запропонованих нормативними актами – законами, інструкціями чи постановами, серед найважливіших виступають такі:

- 1) Постанова «Про затвердження інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг» ;
- 2) Постанова «Про затвердження інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачам платіжних послуг з обслуговування рахунків»;
- 3) Постанова «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні»;

4) інші.

Разом із тим, слід також відзначити те, що нормативними актами надається дозвіл суб'єктам господарювання на здійснення розрахунків за поточними зобов'язаннями не лише грошовими коштами, а й шляхом взаємообмінів іншими активами, векселями або електронними грошима.

Однак, такі способи розрахунків можуть застосовувати лише ті суб'єкти бізнесу, які для функціонування обрали загальну систему обліку, оподаткування та звітності, тобто платники податку на прибуток.

Тобто фізичним особам-підприємцям не дозволено застосування негрошових форм розрахунків з контрагентами.

Погашення інших поточних зобов'язань електронними грошима визнається нормативними документами, зокрема, затвердженими НБУ, як не грошова форма розрахунків, застосування якої мають право банківські та небанківські установи задля реєстрації платіжних операцій.

Більш детальну класифікацію інших поточних зобов'язань для цілей бухгалтерського обліку та аналізу нами наведено у другому розділі роботи, а саме у питанні 2.2 (рис. 2.2).

Зокрема, маємо на увазі те, що із загальних обсягів поточних зобов'язань відділяють інші поточні зобов'язання перед контрагентами за такими операціями:

- 1) за авансами отриманими;
- 2) за внутрішніми розрахунками;
- 3) за нарахованим відсотками;
- 4) з іншими кредиторами тощо [14, 24].

Таким чином, нами встановлено що, часто інші поточні зобов'язання виникають також перед контрагентами за операціями з операційної та фінансової оренди, за послугами з транспортування, за комунальними, рекламними, консультаційними, юридичними та іншими послугами, які є достатньо поширеними у ході діяльності суб'єктів бізнесу.

1.2. Характеристика виду діяльності та організаційно-економічна характеристика ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»

Написання кваліфікаційної роботи було здійснено із використанням практичних матеріалів Дочірнього підприємства «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» з метою більш глибокого та детального вивчення й розкриття процесів обліку та аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями.

ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» (англ. мовою – Subsidiary Enterprise «Vinnitsia Oblavtodor» Joint-Stock Company «Roads Of Ukraine») було створено у відповідності до Наказу Державної служби автомобільних доріг України від 09.04.2002 р. № 156 на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 року.

Засновником досліджуваного підприємства виступило Акціонерне товариство «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України», яка володіє 100 % акцій, що належать до державної власності.

Посилаючись на Статут підприємства, визначимо основні види діяльності суб'єкта господарювання:

- 1) Виконання робіт з будівництва, реконструкції, ремонту та утримання автомобільних доріг, мостів, трубопроводів, шляхових естакад, тунелів, метрополітену та інших споруд й елементів доріг тощо;
- 2) Інші будівельно-монтажні та спеціалізовані будівельні роботи;
- 3) Контроль за сталим функціонуванням автомобільних доріг за умов катастроф, аварій та ін.;
- 4) Діяльність в галузі інжинірингових робіт;
- 5) Технічне обслуговування та ремонт дорожньої техніки і транспортних засобів тощо (Додаток А).

Розмір зареєстрованого капіталу складає 31690652,04 грн.

Організаційну структуру підприємства подано у додатку А2.

ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» знаходиться за юридичною адресою: м. Вінниця, вул. Д. Галицького, буд 27.

Основним видом економічної діяльності обрано:

- 52.21 - Допоміжне обслуговування наземного транспорту.

Окрім вказаного КВЕД, додатковими прийнято такі:

- 08.11 - «Добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю»;

- 09.90 - «Надання допоміжних послуг у сфері добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів»;

- 43.99 - «Інші спеціалізовані будівельні роботи»;

- 42.11 - «Будівництво доріг і автострад»;

- 42.12 - «Будівництво залізниць і метрополітену» та багато інших

[53].

У підпорядкуванні ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» знаходиться 9 комерційних структурних філіалів:

1) Філія «Томашпільський райавтодор»;

2) Філія «Бершадський райавтодор»;

3) Філія «Жмеринський райавтодор»;

4) Філія «Липовецький райавтодор»;

5) Філія «Немирівський райавтодор»;

6) Філія «Калинівська дорожня експлуатаційна дільниця»;

7) Філія «Вінницька дорожня експлуатаційна дільниця»;

8) Філія «Могилів-Подільська дорожня експлуатаційна дільниця»;

9) Філія «Немирівська дорожня експлуатаційна дільниця».

ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» здійснює купівлі та продажі шляхом приймання участі у тендерах.

До найбільших підприємств, які функціонують в Україні за КВЕД «Допоміжне обслуговування наземного транспорту» та відповідно є конкурентами, належать:

1. ГБК «МЕТРОПОЛІТНОВЕЦЬ»;
2. ПП «РОМА»;
3. ТОВ «Констаноніт»;
4. МПП «НАРА»;
5. ТОВ «КАРГОРЕМТРАНС» та ряд інших.

Використавши публічну інформацію з форм фінансової звітності щодо результативності діяльності ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» нами було обрано та досліджено стан основних показників його фінансово-господарської діяльності за 2019-2023 р.р.

У таблиці 1.2 викладено вхідну інформацію щодо вказаних вище показників та результат здійсненого їх економічного аналізу.

Найбільш ґрунтовним та інформативним показником функціонування будь-якого суб'єкта виступає рівень отриманого чистого доходу від реалізації робіт та послуг.

У підсумку господарювання на кінець 2023 року даний показник на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» був на рівні 680585,00 тис. грн., що в динаміці із 2022 роком зріс на 163662,00 тис. грн. (або на 31,66 %), із 2021 роком - зріс на 169100,00 тис. грн. (або на 33,06 %); із 2020 роком - зріс на 33513,00 тис. грн. (або на 5,17 %). Маємо можливість відзначити позитивні зрушення у зміні чистого доходу від реалізації за період дослідження, що є позитивним та засвідчує розширення обсягів виробництва робіт та послуг.

Разом із зростанням обсягу чистого доходу відзначимо зростання фактичної собівартості виконання робіт та послуг у 2023 році, співставляючи дані із 2022 роком на 151921,00 тис. грн. (чи на 30,43 %); із 2021 роком - на 158856,00 тис. грн. (чи на 32,27 %); із 2020 роком – 27959, 00 тис. грн. (4,48 %).

Виявлена тенденція суттєвого зростання рівня собівартості реалізації робіт, безумовно, негативно впливатиме на фінансовий результат діяльності, так як є громіздкою частиною виробничих витрат кожного підприємства.

Внаслідок співставлення обсягів отримуваних чистих доходів від реалізації із собівартістю, зможемо визначити валовий прибуток суб'єкта господарювання. Від так, у 2023 році ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» отримало даний показник у сумі 29471,00 тис. грн., що на 151921,00 тис. грн. (на 30,43 %) більше, ніж у 2022 році; на 10244,00 тис. грн. (53,27 %) більше, ніж у 2021 році та на 5554,00 тис. грн. (23,22 %) більше, ніж у 2020 році.

Досить велике збільшення валового прибутку на кінець 2023 року – на понад третину, відбулось, здебільшого, за рахунок пропорційного збільшення собівартості робіт та послуг, що відслідковується із проведених аналітичних досліджень.

Тому, у даному випадку не варто оцінювати вказане зростання валового прибутку як результат прийнятих стратегічних рішень щодо зростання рівня ефективності господарювання.

Досліджуючи рівні отриманих операційних доходів та операційних витрат, можемо констатувати наступне: щорічно відбувалось зменшення отриманих операційних доходів та значне зростання операційних витрат. Відповідна тенденція негативно впливала на рівень отриманого фінансового результату від основної діяльності, який у 2023 році був визнаний у вигляді прибутку та склав 1039,0 тис. грн., що на 804,00 тис. грн. (на 342,12 %) більше, ніж у 2022 році; на 507,00 тис. грн. (на 95,31 %) більше, ніж у 2021 році.

Таблиця 1.2 – Аналіз показників фінансово-господарської діяльності Дочірнього підприємства «Вінницький облавтодор» Відкритого акціонерного товариства «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» за 2019 р. - 2023 р., тис. грн. (Дод. Б1-Б2, В1-В2, Г1-Г2, Д1-Д2, Є1-Є2), [47]

Показники	Періоди					Динаміка 2023 року у порівнянні з:					
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2020 р.		2021 р.		2022 р.	
						Сума	%	Сума	%	Сума	%
Чистий дохід від реалізації робіт, послуг	823210	647072	511485	516923	680585	33513	5,17	169100	33,06	163662	31,66
Собівартість реалізованої робіт, послуг	801048	623155	492258	499193	651114	27959	4,48	158856	32,27	151921	30,43
Валовий прибуток	22162	23917	19227	17730	29471	5554	23,22	10244	53,27	11741	66,22
Інші операційні доходи	6441	7930	7743	4679	4482	-3448	-43,48	-3261	-42,11	-197	-4,21
Операційні витрати	23227	26087	26438	22174	32914	6827	26,17	6476	24,49	10740	48,43
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	5376	5760	532	235	1039	-4721	-81,96	507	95,31	804	342,12
Інші доходи	826	801	771	763	655	-146	-18,22	-116	-15,04	-108	-14,15
Інші витрати	114	53	0	0	100	47	88,67	100	-	100	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	6088	6508	1303	998	1594	-4914	-75,51	995816	76,87	596	59,71
Чистий фінансовий результат, прибуток	4865	5143	843	690	1132	-4011	-77,98	289	34,28	442	64,05
Рентабельність (прибутковість), %	0,5910	0,7948	0,1648	0,1335	0,1663	-0,6285	-79,07	0,0015	0,91	0,0328	24,61
Середньорічна вартість ОсЗ	60771	60837	59112	54960	50660	-10177	-16,72	-8452	-14,29	-4300	-7,82
Фондовіддача	13,5461	10,6362	8,6528	9,4054	13,4344	2,7982	26,30	4,7816	55,26	4,0289	42,83
Середньоспискова чисельність, осіб	1507	1355	1197	996	838	-517	-38,15	-359	-29,99	-158	-15,86
Продуктивність праці	546,25	477,54	427,30	518,99	812,15	334,61	70,06	384,84	90,06	293,1549	56,48

Щодо загального фінансового результату до оподаткування, сформованого з доходів та витрат від усіх видів діяльності, то даний показник у 2023 році визначений у вигляді нерозподіленого прибутку в сумі 1594,0 тис. грн., що в порівнянні із 2022 роком більше на 596,00 тис. грн. (або на 59,71 %); на 291,00 тис. грн. (або на 22,33 %).

Чистий фінансовий результат на кінець звітного 2023 року отримано у сумі 1132,00 тис. грн. нерозподіленого прибутку, а це на 442,0 тис. грн. (на 64,05 %) більше, ніж у 2022 році та на 289,0 тис. грн. (на 34,28 %) більше, ніж отриманий прибуток у 2021 році.

Таким чином, незважаючи на суттєве збільшення виробничих витрат, що входили та формували фактичну виробничу собівартість робіт та послуг у 2023 році, а також на одночасне зростання обсягів визнаних та понесених операційних витрат діяльності та зменшення рівнів отриманих операційних доходів, ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» зберегло позитивний рівень загальної рентабельності діяльності, яка розрахована на стабільно невисокому рівні.

Середня вартість об'єктів основних засобів протягом 2019-2023 років суттєво не змінювалась, а це вказує на підтриманні основних засобів у робочому стані шляхом проведення капітальних ремонтів. Все ж, у 2023 р. відслідковується дещо не значне зменшення їх вартості, що склало 50660,0 тис. грн., що на 4300,0 тис. грн. менше, ніж у попередньому 2022 році.

Однак, при зменшенні вартості основних засобів на підприємстві помітним є зростання показника фондівдачі, що оцінюється як досить ефективно їх використання у господарській діяльності. Від так, фондівдача у 2023 році склала 13,43, що на 42,83 % більше, ніж у 2022 році.

Також відслідковуємо постійне щорічне зменшення кількості працівників, яке на 15,86 % менше, ніж у 2022 році. Разом із тим, показник продуктивності праці у тому ж періоді зріс на 56,48 %, що оцінюється як позитивне у роботі підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ІНШИМИ ПОТОЧНИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ

2.1. Інформаційне забезпечення організації обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»

У процесі пошуку підходів щодо організації обліку обирається одна із форм для ведення бухгалтерського обліку, яка передбачатиме логічну послідовність і єдність у практичному застосуванні методичних прийомів у розрізі стадій процесу організації обліку (початкова, моніторингова, завершальна) та, водночас, й забезпечуватиме цілеспрямоване вивчення обсягів інших поточних боргів з ціллю встановлення їхньої законності, економічності та достовірності відображення в обліку і звітності.

На ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» застосовують журнально-ордерну форму для узагальнення інформації у системі обліку.

Досить зручним носієм інформації виступають журнали-ордери, оскільки в них поєднано синтетичний та аналітичний обліки щодо даних як про наявність, так і стан, а також рух ресурсів та джерел їх утворення [2].

Аналітичний облік об'єктів обліку додають саме до тих синтетичних рахунків обліку, по яких є значна їх кількість, зокрема, й до розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями.

Зазначимо, що характерною властивістю журналів виступає те, що у них фіксують суми, які дорівнюють обороту по кредиту по певних рахунках. А у відомостях фіксують суми оборотів по дебету за рахунками [2, 25].

На рисунку 2.1 ілюстративно подамо схему журнальної форми бухгалтерського обліку [2].

Як бачимо із рисунку 2.1, головне призначення журнальної форми ведення обліку постає у тому, що на основі узагальненої інформації із первинних документів, господарські операції фіксуються у визначених відомостях та журналах. Облікові записи до журналів та відомостей вносяться щоденно та у порядку надходження первинних документів до бухгалтерії підприємства.

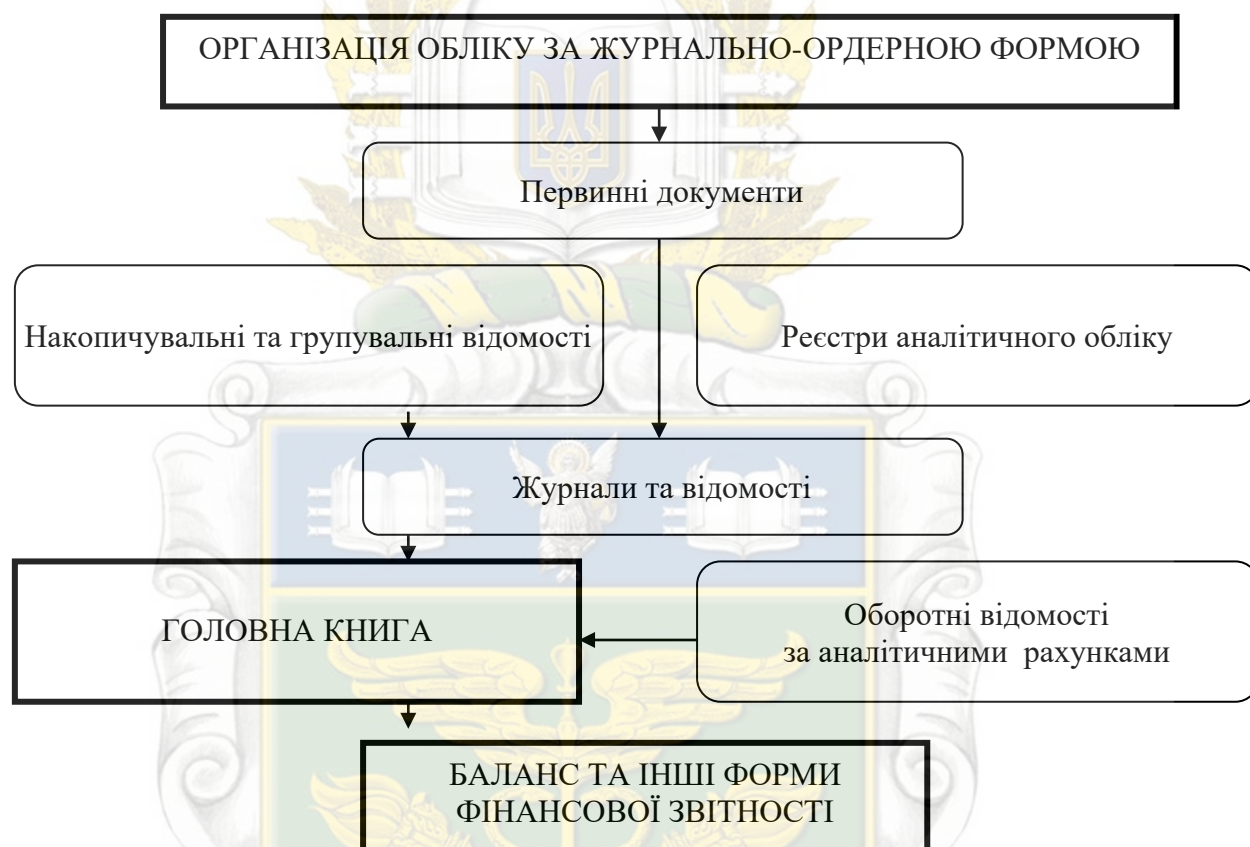

Рисунок 2.1 - Організація обліку за журнально-ордерною формою на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» [2, 6, 26, 30]

Первинні документи слугують підтвердженням фактів та достовірності облікових даних, а також надають можливості виявлення навмисних чи ненавмисних помилок при фіксації бухгалтерської інформації та при здійсненні стратегічних економічних розрахунків.

Від так, не виступають виключенням в обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями у суб'єкта підприємницької діяльності, оскільки чітко ґрунтуються саме на документальному оформленні таких операцій.

У ході господарювання між підприємством та кредитором виникають певні взаємовідносини, умови яких слід письмово викласти у вигляді договорів чи контрактів на виконання робіт чи послуг, у тому числі й за іншими операціями [15].

Договори виступають ключовими документами, якими обумовлюються угоди на послуги чи роботи, відповідно до яких постачальник зобов'язується виконати роботи та послуги у визначений термін, а замовник послуг – вчасно здійснити оплату у визначеній сумі.

У випадках, коли роботи чи послуги інших кредиторів виконані, що підтверджується прийняттям та підписанням Акту виконання робіт (послуг), то, вважається, що зобов'язання є виконане. Однак, слід здійснити перевірку робіт чи послуг на відповідність щодо оцінки якості, технічних умов та проаналізувати їх характеристики.

Порядок здавання - приймання виконаних робіт чи послуг, загалом, має відбуватися у такому порядку:

- 1) Вид здавання – приймання робіт, послуг;
- 2) Місце здавання – приймання робіт, послуг;
- 3) Способи здавання – приймання;
- 4) Порядок пред'явлення і розгляду претензій щодо отриманих послуг чи робіт за якістю тощо [2].

Поряд з основними первинними документами, якими супроводжують процес виконання робіт, послуг використовують й такі, як: свідоцтва про якість, довідки, сертифікати на виконання робіт.

В Актах прийому робіт чи послуг реєструється інформація, зокрема, щодо якості виконаних робіт, їх обсягу та строків виконання, а також вартість.

Саме вказані види актів застосовуються при прийнятті виконаних робіт та послуг від різних кредиторів - підрядників. Вказані документи повинні бути належно оформленими, а також підписаними двома сторонами – тим контрагентом, що передає, та підприємством, яке приймає.

2.2. Фінансовий облік розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями

У проміжку формування методичного обліково-фінансового забезпечення формується загальна модель інтегрованого обліку інших зобов'язань в системі управління, розробляється система рахунків обліку, звісно, виходячи із особливостей обліку й потреб користувачів та здійснюється її вдосконалення. Оскільки збір інформації про інші зобов'язання може провадитись на всіх етапах її руху та у всіх бізнес-процесах, обґрунтованим поставатиме те, що за функціональним призначенням зобов'язання можуть бути пов'язаними із прямими, загальновиробничими, адміністративними витратами та на збут, а також й на дослідження та розробки.

Планом рахунків бухгалтерського обліку для обліку розрахунків за іншими поточним зобов'язаннями встановлено рахунок 68 «Розрахунки за іншими операціями», який застосовують для реєстрації тих операцій, які не можуть бути облікованими на рахунках 63-67.

Характеристику субрахунків рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» подамо нижче на рисунку 2.2 [14, 35].

Облік розрахунків з кредиторами, у тому числі й за іншими поточними зобов'язаннями, зокрема, з підрядниками, зазвичай, провадиться із застосуванням 4-х бухгалтерських рахунків, які регламентує Інструкція до Плану рахунків бухгалтерського обліку:

- 1) 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками»;
- 2) 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками та підрядниками»;
- 3) 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»;
- 4) 686 «Розрахунки за операціями з переказу» [14, 35].

На субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» здійснюють облік таких господарських операцій, які не варто обліковувати на інших субрахунках рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями», зокрема, до прикладу: з різними установами та контрагентами за операціями некомерційного характеру або за іншими операціями.

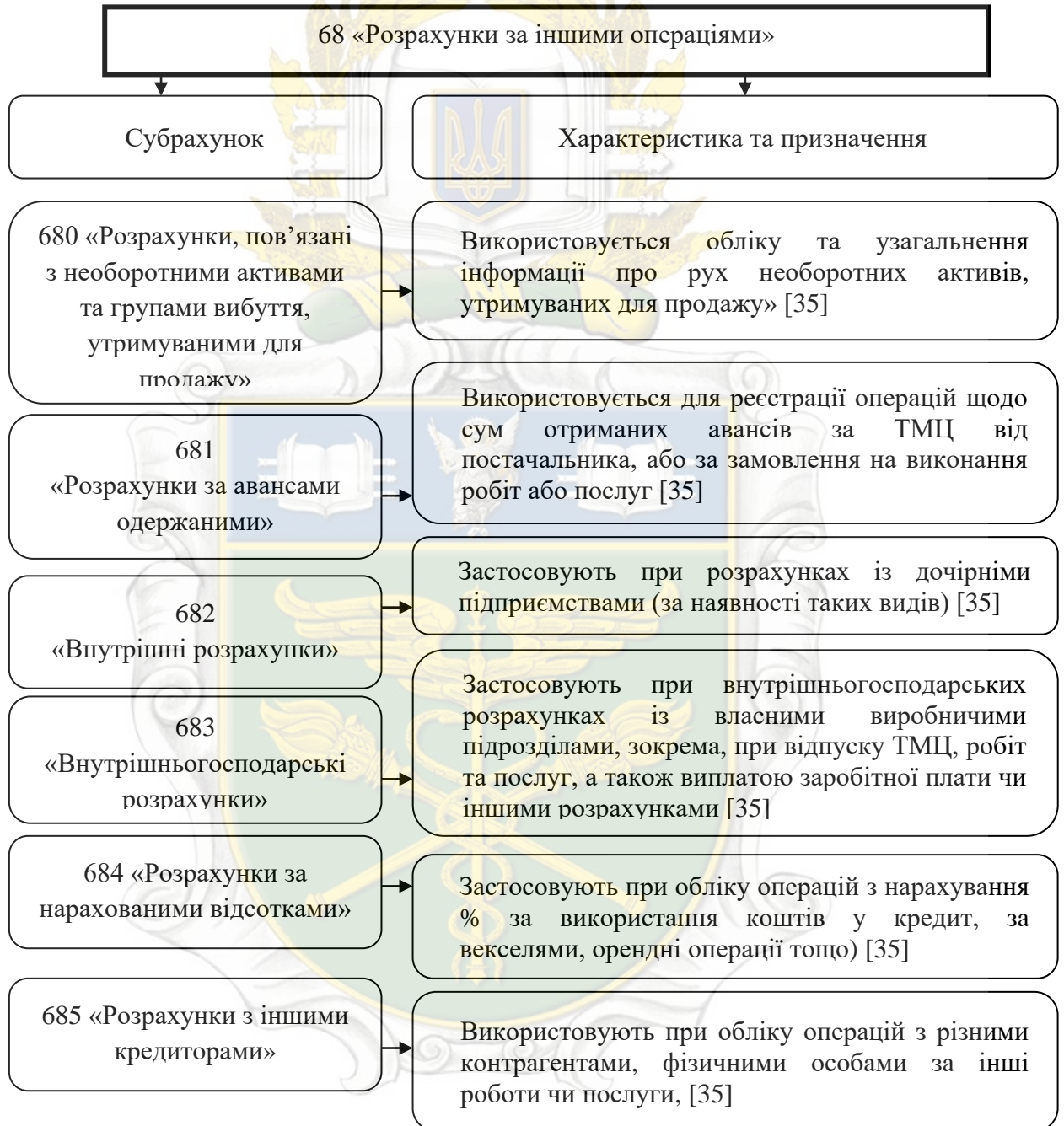

Рисунок 2.2 - Характеристика субрахунків рахунку

68 «Розрахунки за іншими операціями» [14, 35]

Щодо більш детальної характеристики господарських операцій, які, безпосередньо, варто обліковувати на субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами», належать такі:

- операції з обліку закупівлі деяких видів товарно-матеріальних цінностей, виконання окремих видів робіт чи послуг саме некомерційного характеру: до прикладу, закупівля подарунків в аспектах напрямків благодійної діяльності, послуг та товарно-матеріальних цінностей для бази відпочинку та ін.[14, 35]. Саме такі вказівки визначено Інструкцією до Плану рахунків бухгалтерського обліку № 291 [14]. Окрім вказаних видів операцій, суб'єкти господарювання також можуть обліковувати суми таких кредиторських заборгованостей за іншими поточними зобов'язаннями, як:

- для обліку розрахунків з оренди (користування послугами з операційної чи, частково, й фінансової оренди активів); за сплатами різних послуг (телефонних, інтернет тощо);

- для обліку розрахунків із такими постачальниками, яких варто було б відділити від основних постачальників запасів (обліковують на рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»);

- для обліку консультативних, юридичних, рекламних та ряду інших послуг, якими підприємства користуються на непостійних умовах [14, 35]. У таблиці 2.1 подамо основні проводки, якими оформлюють визнання інших поточних зобов'язань за розрахунками з контрагентами.

Таблиця 2.1 – Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями [1, 14, 35,].

№ г/о	Економічна сутність господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1	На поточний рахунок зараховано поворотну фінансову допомогу, строк повернення якої 6 міс.	311	685	100000,00
2	Зараховано на поточний рахунок аванс від замовників послуг	311	681	50000,00
3	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ за отриманим авансом до моменту реєстрації податкової накладної	6431	6432	10000,00
4	Зареєстровано податкову накладну	6432	641	10000,00

Кінець таблиці 2.1

№ г/о	Економічна сутність господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
5	Отримано кошти на розрахунковий рахунок у банку в рахунок короткострокового кредиту банку кредиту (на термін 8 місяців)	311	601	120000,00
6	Визнано фінансові витрати внаслідок нарахування відсотків за користування кредитом банку	952	684	2000,00
7	Відображено визнання інших операційних витрат, понесених внаслідок виставлених штрафів та неустойки від покупців чи постачальників за неналежне виконання договірних умов	948	685	500,00
8	Відображено списання боргу перед іншим кредитором (замовником) в рахунок недопоставки за раніше отриманими авансами	681	717	2100,00

Розкриваючи проблемні аспекти розрахунків підприємств за іншими зобов'язаннями, варто акцентувати на тому, що в умовах воєнного стану в Україні діють деякі спеціальні норми чинного законодавства, введені у дію від 24 лютого 2022 року, зокрема, це стосується процесу, пов'язаного із скороченням обсягів експортних та імпорتنних операцій, інфляцією, спадом економіки в країні [51].

На загальнодержавному рівні, а саме Національним банком України було запроваджено ряд жорстких фінансових обмежень, в т.ч. й на валютному ринку, які діють по сьогоднішній день.

Внаслідок цього, ряд суб'єктів бізнесу, зачасту, стикаються із фінансовими проблемами, особливо гострою постала проблема щодо накопичення боргів між контрагентами за іншими розрахунками.

Від так, вартісне вираження обсягів іншої кредиторської заборгованості обліковуються на балансі суб'єктів господарювання досить значний проміжок часу та визнаються як такі, що неоплачені, а , відповідно, не можуть бути списаними в рахунок безнадійної заборгованості.

Гострим та досить проблематичним в даному аспекті виступають ті види іншої кредиторської заборгованості, які були визнані у іноземній валюті та ще й за підвищеним валютним курсом, що у свою чергу, ще й додає курсові збитки за рахунок різниць та суттєвих коливань у курсах валют [43]..

На нашу думку, як пропозиція, можна запропонувати підприємствам зменшувати вказані вище види інших поточних зобов'язань перед контрагентами – нерезидентами, за рахунок припинення зобов'язань, зокрема, як списання (прощення) боргу [43, 51]..

При таких ситуаціях кредитор має право простити як, загалом, увесь обсяг боргу, так і його певну частину від суми заборгованості.

До списання таких заборгованостей може застосовуватись як товарні зобов'язання (які обліковувались на рах. 681 «Розрахунки за авансами одержаними»), так і грошові зобов'язання (які обліковувались на рах. 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» або ж на рах. 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» та ін..) [14, 35].

В наслідок події щодо проведення списання інших поточних зобов'язань у суб'єкта господарювання – резидента з'являється інший операційний дохід, який нестиме вплив на базу, що буде оподатковуватись податком на прибуток.

Найчастіше використовуваними видами господарських операцій, пов'язаних із списанням інших поточних боргів є у вигляді:

- списання відсотків за кредитом чи іншою фінансовою позикою від нерезидента;
- часткове списання валютної позики (безвідсоткової або відсоткової);
- списання інших поточних зобов'язань за нарахованими сумами роялті тощо [43, 51].

Кореспонденцію рахунків щодо списання сум за іншими поточними зобов'язаннями, у суб'єктів господарювання, що були описаними вище, наведемо у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями, пов'язаними зі списаннями боргів через фінансові норми під час воєнного стану [43, 14, 35]

№ г/о	Економічна сутність господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1	Відображено списання інших поточних зобов'язань за нарахованими відсотками внаслідок списання боргу контрагента	684	717	5000,00
2	Відображено списання інших поточних зобов'язань за розрахунками з іншими кредиторами	685	717	700,00

У даному прикладі визнання та списання інших поточних зобов'язань за розрахунками з контрагентами у певній мірі має вплив чинник у сутності визнання виду доходу від списання заборгованості, зокрема [43, 51]:

а) у кредиті рахунку 717 «Інший операційний дохід» визнаються лише суми тих доходів від списання іншої поточної заборгованості, яка була визнаною у ході операційного циклу, по закінченні строку позовної давності;

б) у кредиті рахунку 74 «Інші доходи» – визнаються доходи від списання такої кредиторської заборгованості, яка не була визнаною у ході операційного циклу, або по закінченні строку її позовної давності.

Таким чином, нами було оглянуто методичний базис та практичні сторони процесу ведення фінансового обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями в розрізі їх видів.

Разом з тим, важливо мати на увазі те, що провадження зовнішньоекономічної діяльності потребує досить професійних знань у нормах українського законодавства та міжнародного права.

Підводячи головні висновки, вкажимо на те, що, у загальному, ефективність системи управління, у тому числі й за зобов'язаннями, досягається надійністю обліково-аналітичного забезпечення на усіх етапах збору та підготовки інформації, що дає можливість розглядати основні завдання системи обліку з урахуванням елементів його інструментарію.

РОЗДІЛ 3

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ІНШИМИ ПОТОЧНИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ

3.1. Апробація методології аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»

На початку проведення аналізу інших поточних зобов'язань варто встановити загальне співвідношення кредиторської заборгованості та собівартості реалізації, що вкаже на рівень ризиків фінансової стабільності, які можуть спричинити фінансову кризу у господарській діяльності ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» в майбутніх періодах. З метою визначення оцінки стану оборотності кредиторської заборгованості варто застосувати коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за формулою 3.1 [50]:

$$КОКЗ = \text{Собівартість реалізації} /$$

$$\text{Середньорічна сума кредиторської заборгованості} \quad (3.1)$$

$$K\text{-оборотності кредиторської заборгованості (за 2023 рік)} = 499193,0 / (134192,0 + 213774,0) / 2 = 2,87 \text{ об./рік.}$$

$$\text{Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (2022 рік)} = 492258,0 / (106897,0 + 134192,0) / 2 = 4,08 \text{ об./рік.}$$

$$\text{Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (2021 рік)} = 623155 / (17106,1 + 3869,5) / 2 = 5,85 \text{ об./рік.}$$

Таким чином, провівши розрахунки щодо дослідження співвідношення вказаних показників у 2023 році, маємо змогу констатувати те, що на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» відслідковується суттєве перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською.

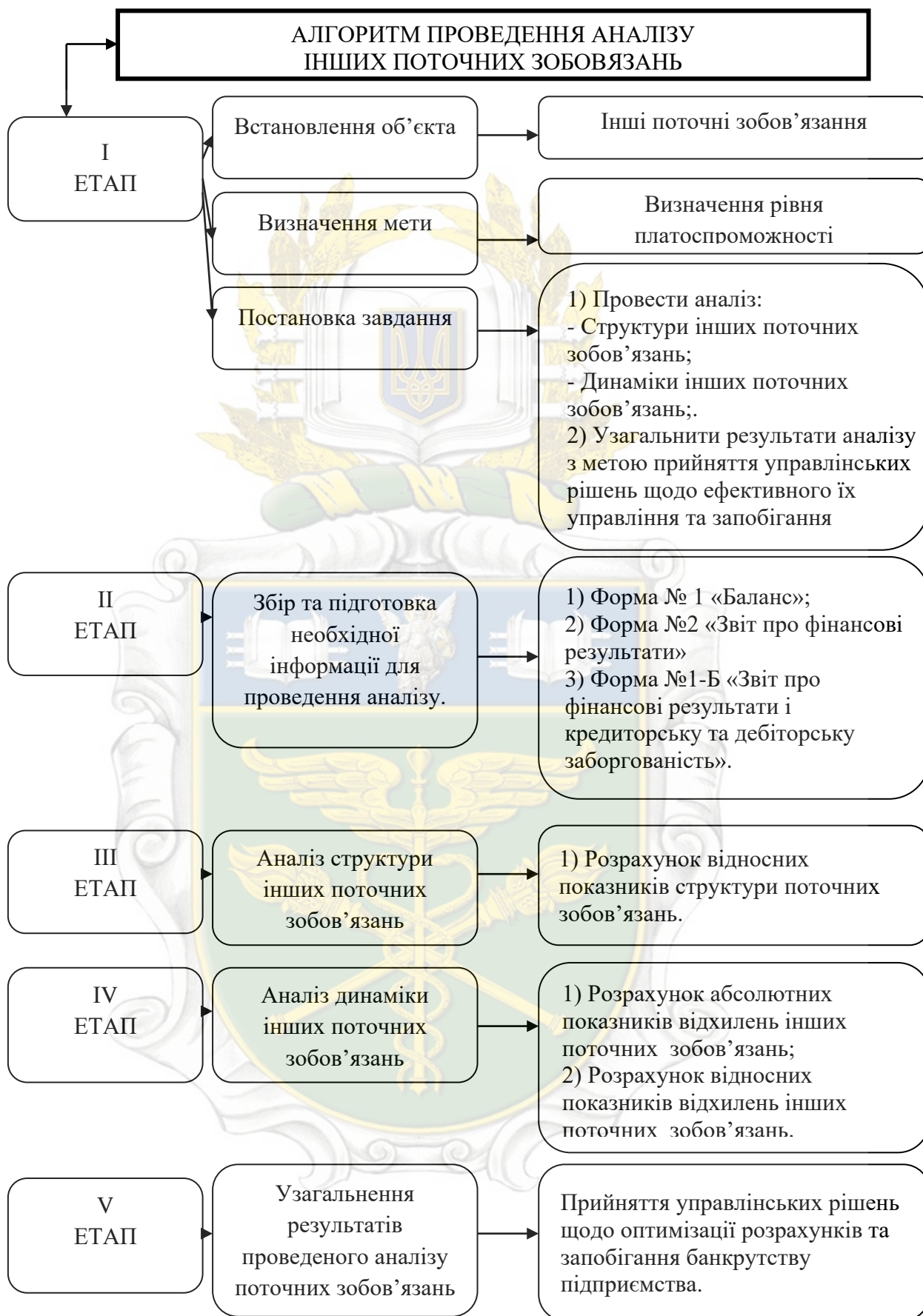

Рисунок 3.1 - Алгоритм проведення аналізу інших поточних зобов'язань з ціллю прийняття управлінських рішень [4, 50]

Першочергово, слід визначити місце та частину, яку мами місце інші поточні зобов'язання ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» у загальному обсязі розрахунків за поточними боргами перед контрагентами.

Для цього побудуємо розрахункову таблицю 3.1, у якій помістимо результати здійснених аналітичних процедур стосовно порівняння видів поточних зобов'язань та встановлення обсягів поточних зобов'язань за іншими операціями за проміжок часу з 2019 по 2023 роки.

Метою здійснення такого виду аналізу виступає потреба у встановленні та визначенні динамічних змін у обсягах інших поточних боргів як в абсолютному, так і у відносному значеннях.

Результат аналізу забезпечить інформацією управлінський персонал щодо часток кожного виду короткострокових боргів у загальному обсязі поточних зобов'язань (кредиторської заборгованості) на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» у 2019-2023 р.р.

Для реалізації аналітичних розрахунків інформаційними джерелами виступатимуть публічні дані фінансової звітності – Ф. 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», а саме статті III-го Розділу Пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення» (код рядків у балансі – 1600 – 1690) за 2029-2023 р.р. на початок та кінець вказаних звітних періодів, що представлені у додатках Б1, В1, Г1, Д1, Є1.

Безпосередньо обсяги визнаних інших поточних зобов'язань узагальнено у рядку 1690 третього розділу пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення» [30].

Отримана аналітична інформація слугуватиме підґрунтям у прийняттях достовірно правильних рішень щодо визнання та строків погашення заборгованостей за усіма заборгованостями підприємства.

Таблиця 3.1 – Аналітичні розрахунки щодо аналізу структури розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями у загальному складі поточних боргів ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» у період з 2019 по 2023 роки, грн. (Додатки Б1, В1, Г1, Д1, Є1), [47]

КЛАСИФІКАЦІЙНІ ПОЗИЦІЇ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	Часові проміжки для проведення аналітичних процедур									
	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		2023 р.	
	Обсяги боргів,	Частка, %	Обсяги боргів,	Частка, %	Обсяги боргів,	Частка, %	Обсяги боргів,	Частка, %	Обсяги боргів,	Частка, %
	тис. грн.		тис. гр.		тис. грн.		тис. грн.		тис. гр.	
Короткотермінові банківські кредити	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:										
запаси, роботи, послуги	78746	66,02	47750	45,11	63399	59,31	99178	73,91	163376	76,42
розрахунки з бюджетом	7078	5,93	15500	14,64	10283	9,62	5419	4,04	1766	0,83
розрахунками зі страхування	1670	1,40	2073	1,96	1882	1,76	1094	0,82	1636	0,77
розрахунками з оплати праці	11167	9,36	10703	10,11	12020	11,24	5987	4,46	16083	7,52
розрахунками за авансами одержаними	381	0,32	415	0,39	513	0,48	503	0,37	891	0,42
із внутрішніх розрахунків	195	0,16	717	0,68	1426	1,33	3640	2,71	5628	2,63
Поточні забезпечення	17765	14,89	25010	23,63	16285	15,23	17658	13,16	23697	11,09
<i>Інші поточні зобов'язання</i>	2278	1,91	3681	3,48	1089	1,02	713	0,53	697	0,33
Усього:	119280	100	105849	100	106897	100	134192	100	213774	100

Від так, в цілому, стан поточних зобов'язань, на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» у період досліджуваних 2019 - 2023 років мав загальну тенденцію до щорічного зростання. У кінці звітного 2023 року підприємство мало на балансі боргів на суму 213774, 0 тис. грн..

При цьому, вартість власного капіталу становила 258462,0 тис. грн. Порівняння обсягів залученого та власного капіталів вказує на те, що їх частки майже рівні по 50 %.

Такий фінансовий стан для підприємства є досить нормальним для можливості провадження його господарської діяльності.

Одразу відслідковується той факт, що як і у багатьох вітчизняних господарствах, найбільші суми зобов'язання виникають внаслідок минулих подій саме перед постачальниками за отримані наперед запаси (роботи тощо). Від так, заборгованість перед постачальниками у 2023 р. становила 163376, 0 тис. грн. та зайняла 76,42 % від загального обсягу боргів.

Окрім вказаного виду зобов'язань також мали місце на кінець року борги перед бюджетом у сумі 1766,00 тис. грн. та склали 0,83 %; борг перед ПФУ зі страхування був у сумі 1636,00 тис. грн. (склав 0,77 %).

Важливо вказати на те, що у досліджуваного підприємства зобов'язання перед працівниками з оплати їх праці щорічно існували у досить великих обсягах, зокрема, у 2023 році їх розмір становив 16083,0 грн. або 7,52 % від обсягу поточних зобов'язань. Даний факт є досить негативним, оскільки такий рівень боргів перед персоналом є досить високим.

Як можемо від слідкувати з даних таблиці 3.1, суб'єкт господарювання функціонує, зачасти, на договірних умовах отримання авансів від замовників робіт та послуг, що слідує з того, що з року в рік існує заборгованість за авансами одержаними. Від так, на кінець 2023 року такий борг склав 89,00 тис. грн. чи 0,42 % від суми усіх поточних боргів.

Не менш важливим моментом специфіки провадження діяльності ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» є те, що воно працює на умовах надання поточних забезпечень замовникам послуг, внаслідок яких на кінець 2023 року вони становили 23697,00 тис. грн. та зайняли 11,09 % від загальної сукупності боргів.

У свою ж чергу, щороку підприємство несло суми інших поточних зобов'язань, обсяг яких у звітному періоді склав 697,00 тис. грн. або зайняв 0,33 % від сукупних поточних боргів.

Проаналізувавши структуру розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» за результатом господарювання у звітному 2023 році, здійснимо більш детальну характеристику структурних зрушень у складі боргів за період 5 останніх років.

Отож, за період 2019-2023 р.р. стан кредиторської заборгованості перед постачальниками у структурі займав найбільше місце, зокрема: у 2022 р. – 73,91 %, у 2021 р. – 59,31 %, у 2020 р. – 45,11 % та в 2019 р. – 66,02 %. Як бачимо, у 2023 році даний вид зобов'язань сягнув найбільшої частки у складі боргів за увесь період дослідження.

У даному аспекті, підприємству варто було б працювати з постачальниками на умовах швидших розрахунків, оскільки відбувається зменшення рівня оборотності грошових коштів у контрагентів. Проте, із даних фінансової звітності можемо від слідкувати суттєве зменшення грошових коштів та їх еквівалентів на кінець 2023 року, що можна розцінювати, як деяке кризове становище фінансового стану. Одночасно, вказаний факт підтверджується й тим, що рівень дебіторської заборгованості також був досить низьким. Означена ситуація пояснюється тим, що підприємство здійснило у великих обсягах постачання виробничими запасами для специфічних потреб своєї господарської діяльності. Також, на

кінець 2023 року досить суттєві обсяги займає незавершене виробництво робіт та послуг.

Щодо часток заборгованості з оплати праці, який також щороку відслідковуємо наявність даного боргу у підприємства, однак за період двох останніх років питома вага вказаного виду поточних зобов'язань має тенденцію до зменшення: у 2023 р. знизилась на 1,84 % у співставленні з базовим 2019 роком.

Як видно із даних таблиці 3.1, частка боргу перед персоналом займала таку складову у сумі поточних зобов'язань: зокрема: у 2023 р. – 7,52 %, у 2022 р. – 4,46 %, у 2021 р. – 11,24 %, у 2020 р. – 10,11 % та в 2019 р. – 9,36 %.

Щодо поточних зобов'язань за авансами одержаними та за внутрішніми розрахунками варто відзначити, що їх питома вага була стабільно досить низькою, та становила: у 2023 р. – 0,42 % та 2,63 %; у 2022 р. – 0,37 % та 2,71 %; у 2021 р. – 0,48 % та 1,33 %; у 2020 р. – 0,39 % та 0,68 %; у 2019 р. – 0,32 % та 0,16 %, відповідно.

Як зазначалось нами вище, ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» щороку має досить значну частку у поточних зобов'язаннях у вигляді поточних забезпечень, що викликано особливим та специфічним аспектом галузевої діяльності досліджуваного підприємства перед споживачами робіт та послуг. Даний вид зобов'язань мав таку зміну у структурі боргів досліджуваній період: у 2023 р. – 11,09 %, у 2022 р. – 13,16 %, у 2021 р. – 15,23 %, у 2020 р. – 23,63 % та в 2019 р. – 14,89 %. Тобто, спостерігається деяке зменшення питокої ваги поточних забезпечень у динаміці. Дане явище, швидше, можна охарактеризувати як негативне, оскільки свідчить про зменшення обсягів виконання робіт та надання послуг, в загальному, та, одночасно, вказує на зменшення сум виплат за гарантійними забезпеченнями споживачам.

Інші поточні зобов'язання, які виступили об'єктом наукового дослідження при написанні кваліфікаційної роботи, займали досить не значне місце у структурі боргів підприємства.

Загалом, відслідковується стрімка тенденція до їх зменшення у 2023 році, порівнюючи із роками дослідження. Дане явище є досить позитивним аспектом у роботі будь-якого суб'єкта господарювання. Від так, інші поточні зобов'язання досягли найменшої частки у 2023 р. та склали лише 0,33 %, у 2022 р. – 0,53 %, у 2021 р. – 1,02 %, у 2020 р. – 3,48 % та в 2019 р. – 1,91 %.

Таким чином, підсумуємо, що джерелом інформації для представлення складу та будови видів поточної кредиторської заборгованості на кінець 2023 року виступили отримані результати проведених нами аналітичних розрахунків, які подані у таблиці 3.1. та зілюстровані на рисунку 3.2.

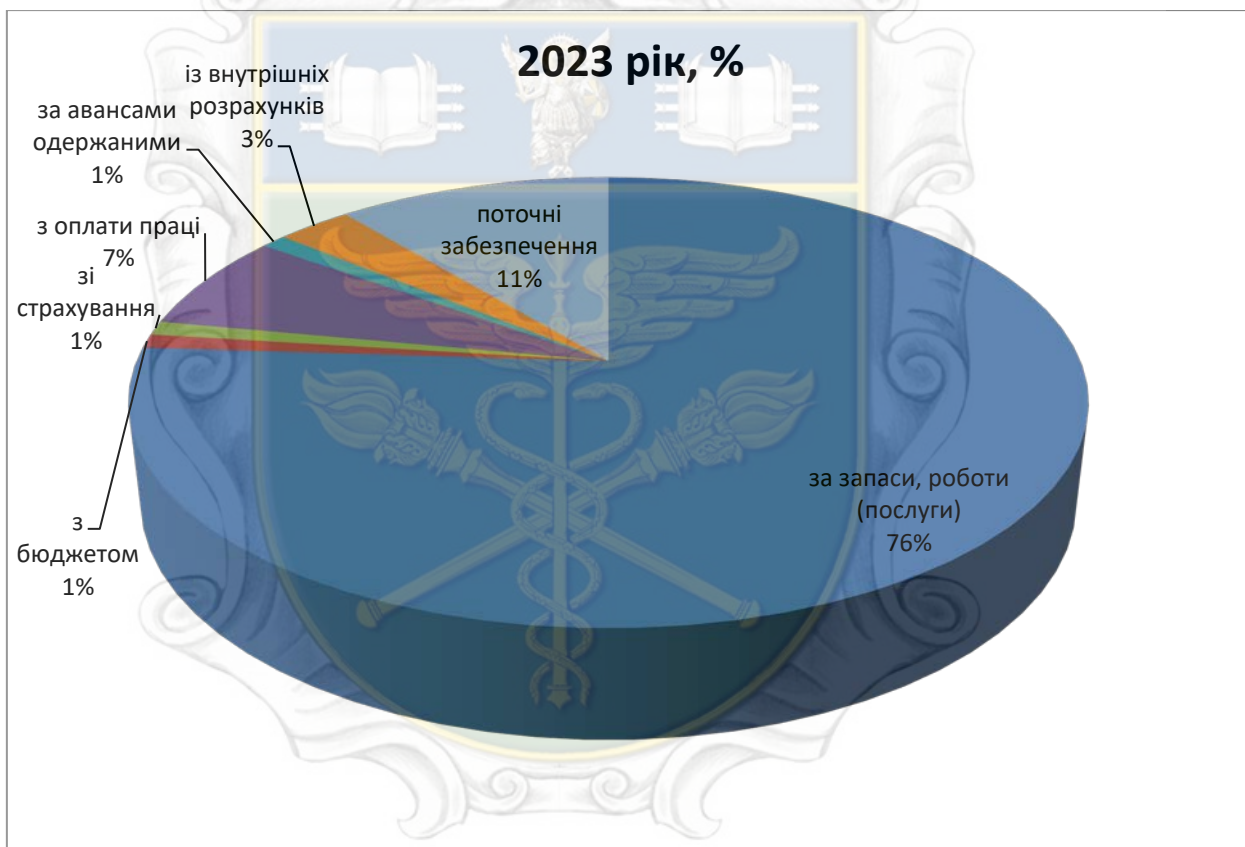

Рисунок 3.2 – Склад та структура поточних зобов'язань на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» у звітному 2023 році

Подальшим кроком аналізу зобов'язань проведемо аналітичні розрахунки щодо виявлення тенденцій у динаміці розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями, що мали місце у ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» з 2019 по 2023 роки, грн. та подамо їх у таблиці 3.2, посилаючись на Додатки Б1, В1, Г1, Д1, Є1.

Таблиця 3.2 - Аналіз динаміки розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями у складі поточних боргів ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» у період з 2019 по 2023 роки, грн. (Додатки Б1, В1, Г1, Д1, Є1), [47]

КЛАСИФІКАЦІЙНІ ПОЗИЦІЇ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	Динаміка 2023 року від:							
	2019		2020		2021		2022	
	тис. грн.	Відносне,	тис. грн.	Відносне,	тис. грн.	Відносне,	тис. грн.	Відносне,
		%		%		%		%
Коротко-термінові банківські кредити	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість:								
запаси, роботи, послуги	84630	107,47	115626	242,15	99977	157,69	64198	64,73
розрахунки з бюджетом	-5312	-75,05	-13734	-88,61	-8517	-82,83	-3653	-67,41
розрахунками зі страхування	-34	-2,04	-437	-21,08	-246	-13,07	542	49,54
розрахунками з оплати праці	4916	44,02	5380	50,27	4063	33,80	10096	168,63
розрахунками за одержаними авансами	510	133,86	476	114,70	378	73,68	388	77,14
із внутрішніх розрахунків	5433	2786,15	4911	684,94	4202	294,67	1988	54,62
Поточні забезпечення	5932	100,00	-1313	100,00	7412	100,00	6039	100,00
Інші поточні зобов'язання	-1581	-69,40	-2984	-81,06	-392	-36,00	-16	-2,24
РАЗОМ	94494	79,22	107925	101,96	106877	99,98	79582	59,30

Проведений аналіз динаміки поточних зобов'язань ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» у 2019-2023 р.р. вказує на висновок про те, що найбільшого зростання боргів відбулось за рахунок розрахунків перед постачальниками за матеріали, зокрема: у 2023 році, порівняно із 2022 роком даний вид зобов'язань зріс на 64198,0 тис. грн. при тому, логічним було й те, що суттєво у відносному значенні відбулося зростання – на 64,73 %. Порівняно із 2021 роком – даний вид боргу зріс на 99977,00 тис. грн. або на 157,69 %; із 2020 роком – на 115626,00 тис. грн. або на 242,15 % та у порівнянні із 2019 роком – зріс на 84630,0 тис. грн. або на 107,47 %. Виявлене явище оцінюється як досить негативно у процесі господарювання суб'єкта бізнесу, так як визначає високий рівень його неплатоспроможності.

Позитивним аспектом динаміки поточних зобов'язань варто відмітити щорічне зменшення боргів перед державою за податками, від так, зокрема, у 2023 році, порівнюючи із 2022 роком - суми платежів зменшились на 3653,0 тис. грн. чи на 67,41 %; із 2021 роком – на 8517,0 тис. грн. або на 82,83 %; із 2020 роком – на 13734,0 тис. грн. або на 88,61 % та у порівнянні із 2019 роком – на 5312,0 тис. грн. або на 75,05 %.

Ще одним негативним моментом динаміки у видах поточних зобов'язань нами було виявлено те, що борги перед персоналом досить суттєво збільшувались з року в рік у період дослідження: від так, у 2023 році відбулося збільшення боргу за виплатами працівникам на 10096,0 тис. грн. чи на 168,63 %, порівнюючи із 2022 роком; із 2021 роком – на 4063,0 тис. грн. або на 33,8 %; із 2020 роком – на 5380,0 тис. грн. або на 50,27% та у із 2019 роком – на 4916,0 тис. грн. або на 44,02 %.

Управлінню підприємства слідувало б прийняти до відома стабільний досить негативний стан збільшення боргів перед персоналом та вжити відповідних заходів щодо врегулювання зазначеного аспекту, оскільки неплатежі призводитимуть до зниження показника продуктивності праці та забезпечуватимуть несення втрат у вигляді виставлених санкцій від держави.

Наступним, чи не найбільш суттєвим за рівнем збільшення, виступив такий вид поточних зобов'язань як поточні забезпечення, характеристику яких та необхідність в їх визнанні описано вище по тексту.

Поточні забезпечення на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» у 2023 році, порівняно із 2022 роком збільшились в абсолютному значенні на 6039,0 тис. грн. або на 100,0 %.

Зважаючи на потреби більш детального дослідження динаміки саме інших поточних зобов'язань, здійснимо ілюстративне представлення зміни боргів за іншими поточними зобов'язаннями на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» з 2019 по 2023 роки подамо на графіку (рисунок 3.3).

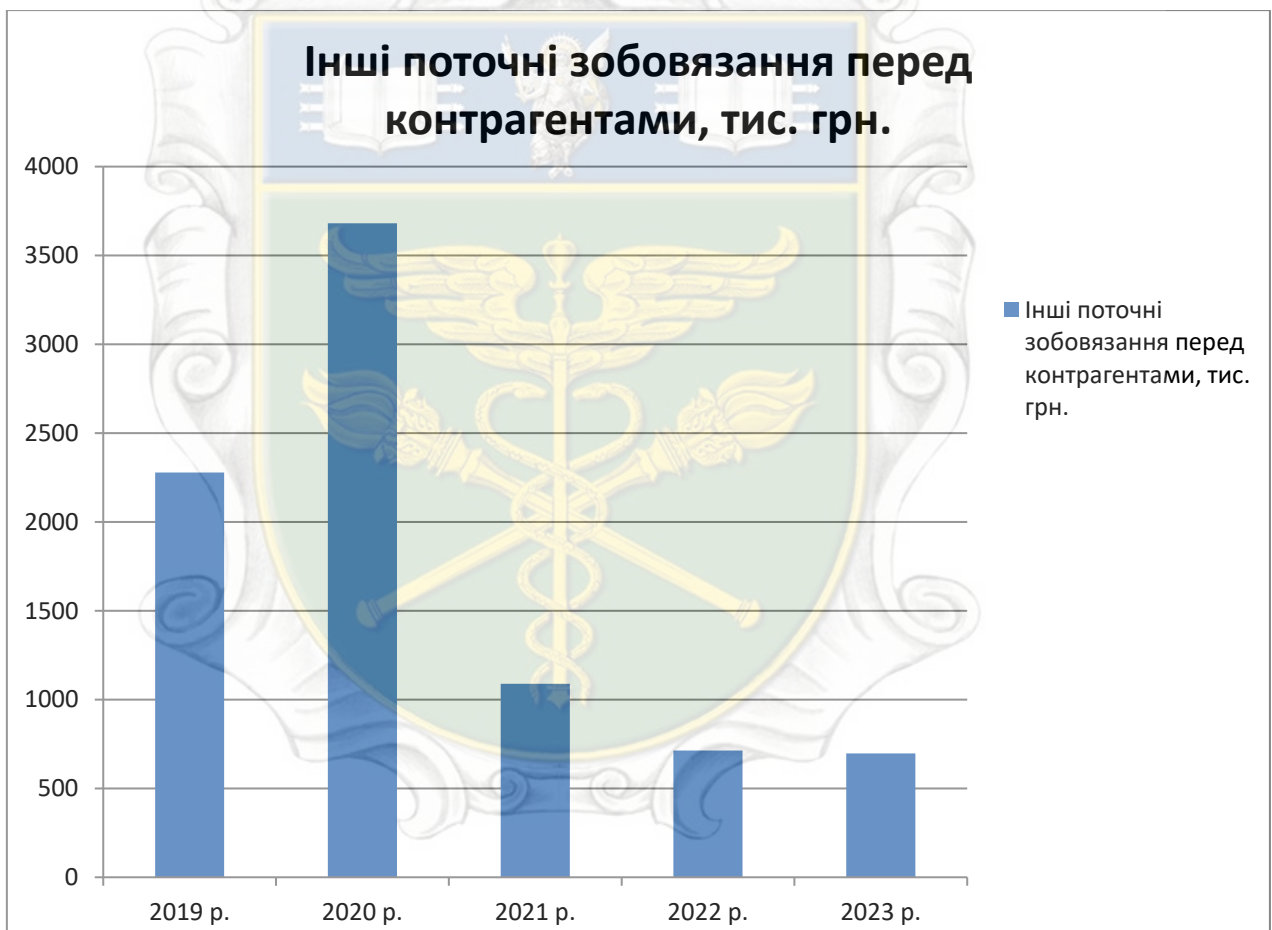

Рисунок 3.3 – Абсолютна зміна обсягів боргів за іншими поточними зобов'язаннями на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» з 2019 по 2023 роки, тис. грн.

Тож, як видно із рис. 3.3, інші поточні зобов'язання у 2023 році позитивно знизились, порівнянь із 2022 роком на 16,0 тис. грн. чи на 2,24 %; із 2021 роком – на 392,0 тис. грн. (на 36,0 %); із 2020 роком – на 2984,0 тис. грн. (на 81,06 %) та із 2019 роком – на 1581,0 тис. грн. (на 69,4 %).

Виявлене явище оцінюється як позитивне та вказує на щорічне зменшення боргів перед різними контрагентами за нетоварними операціями, такими як: за транспортно - заготівельні послуги, комунальні, консультаційні, юридичні та інші послуги.

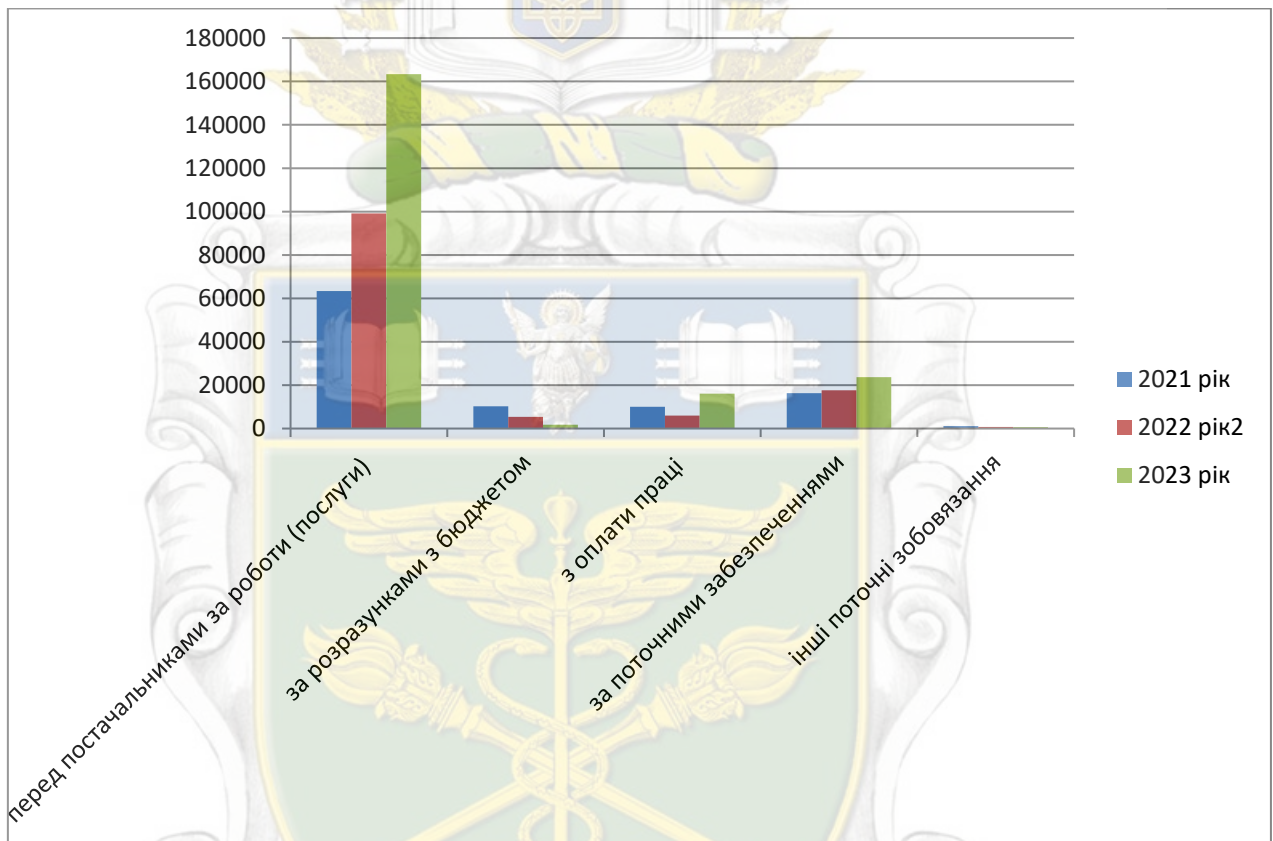

Рисунок 3.4 – Перелік та динаміка найбільш суттєвих обсягів класифікаційних видів поточних заборгованостей на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» за 2021 – 2023 р.р., тис. грн.

Підводячи підсумки, нами було виявлено, встановлено та продемонстровано на рисунку 3.4 найбільші класифікаційні види кредиторської заборгованості у загальній сумі боргів, які виникали на кінець звітних періодів у ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» за 2021 – 2023 р.р.

3.2. Удосконалення обліку і аналізу розрахунків підприємства за іншими поточними зобов'язаннями

Широкий спектр видів поточної заборгованості перед кредиторами підприємства викликає потребу в удосконаленні організації обліку та аналізу ефективних процесів за рівнем її контролю у різні проміжки часу.

Тому, досить важливим є отримання поточної інформації про вказані об'єкти обліку в детальному вигляді та у розрізі видів, термінів тощо, що забезпечить зниження ймовірностей у допущенні помилок.

З призми дослідження контролю та управління за розрахунками підприємства за іншими поточними зобов'язаннями, вважаємо за необхідне розробити групування таких зобов'язань за однорідними ознаками, видами, строками й умовами їх погашення.

У даному аспекті пропонуємо, по-перше, виділити групування інших поточних зобов'язань за критерієм термінів їх погашення:

- від 1-го до 10 робочих днів;
- від 10-ти днів до 1-го місяця;
- від 1-го місяця до 3-х місяців;
- від 3-х місяців до 6-ти місяців;
- від 6-ти місяців до 12-ти місяців, однак не довше одного операційного циклу роботи на підприємстві [29, 45].

По-друге, ефективним в удосконаленні обліку та аналізу виступило б групування інших поточних зобов'язань за критерієм – умовами погашення:

- такі зобов'язання, строк погашення яких ще не настав;
- такі зобов'язання, за якими існує відстрочення терміну погашення;
- такі зобов'язання, за якими існує прострочення терміну погашення.

У таблиці 3.3 наведено запропонований нами фрагмент Робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку із встановленими аналітичними рахунками з обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями для

застосування на досліджуваному підприємстві, враховуючи вище викладені групування зобов'язань за критерієм умов їх погашення.

Таблиця 3.3 – Запропонований фрагмент Робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку із аналітичними рахунками з обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями для ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» [14, 29].

Шифр рахунку	Аналітичні рахунки
685 «Розрахунки за іншими операціями»	
685.1 «Розрахунки за іншими операціями в національній валюті»	685.1.1 «Заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за ТМЦ, термін сплати якої не настав»
	685.1.2 «Відстрочена заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за ТМЦ»
	685.1.3 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за ТМЦ»
	685.1.4 «Заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за роботи, послуги, термін сплати якої не настав»
	685.1.5 «Відстрочена заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за роботи, послуги»
	685.1.6 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за роботи, послуги»
685.2 «Розрахунки за іншими операціями в іноземній валюті»	685.2.1 «Заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за ТМЦ, термін сплати якої не настав»
	685.2.2 «Відстрочена заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за ТМЦ»
	685.2.3 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за ТМЦ»
	685.2.4 «Заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за роботи, послуги, термін сплати якої не настав»
	685.2.5 «Відстрочена заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за роботи, послуги»
	685.2.6 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними різними кредиторами за роботи, послуги»

Вважаємо, що застосування запропонованої методики аналітичного обліку розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями в практичній роботі бухгалтерської служби на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» дозволить суттєво покращити отримання інформації щодо означених боргів у будь-який момент часу, а також сприятиме підвищенню ефективності обліково-аналітичного забезпечення для керівництва стосовно потреби у прийнятті необхідних мір та подальшому удосконаленні організації обліку, в цілому, на підприємстві.

З ціллю удосконалення обліку та збору більш конкретної обліково-аналітичної інформації щодо розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями, а також для належного управління за їх рівнем пропонуємо до впровадження у реальне застосування у бухгалтерії на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» фрагмент Звіту щодо існуючих видів інших поточних зобов'язань перед кредиторами у вигляді аналітичної таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Фрагмент Звіту щодо існуючих видів та обсягів інших поточних зобов'язань перед різними кредиторами

№	Кредитори, назва контрагента	Дата погашення заборгованості		Відхилення
		за договором	фактично	
1	Кредитор № 1	15.08.2024	15.08.2024	-
2	Кредитор № 2	25.08.2024	30.08.2024	5 днів
3	Кредитор № 3	30.08.2024	10.09.2024	10 днів
....				

Як бачимо, таблиця побудована за критерієм дотримання термінів розрахунків за зобов'язаннями перед іншими кредиторами, що були обумовлені договорами та угодами, відповідно, зручним постає визначення відхилення у строках їх погашень.

Особливо важливим виступає контроль за тими видами невчасних розрахунків, за якими обговорені розміри штрафних санкцій та пені.

Сучасна система обліку та аналізу по розрахунках за іншими поточними зобов'язаннями має знаходитись у постійному вдосконаленні, особливо, враховуючи щоденні виклики та ризики за сучасних реалій провадження бізнесу.

Тому, при здійсненні аналізу та прогнозування рівня кредиторської заборгованості варто враховувати деякі ризики, що можуть мати місце при розрахунках з різними кредиторами.

На рисунку 3.5 вкажемо на основні напрямки та ризики розрахунків із кредиторами.

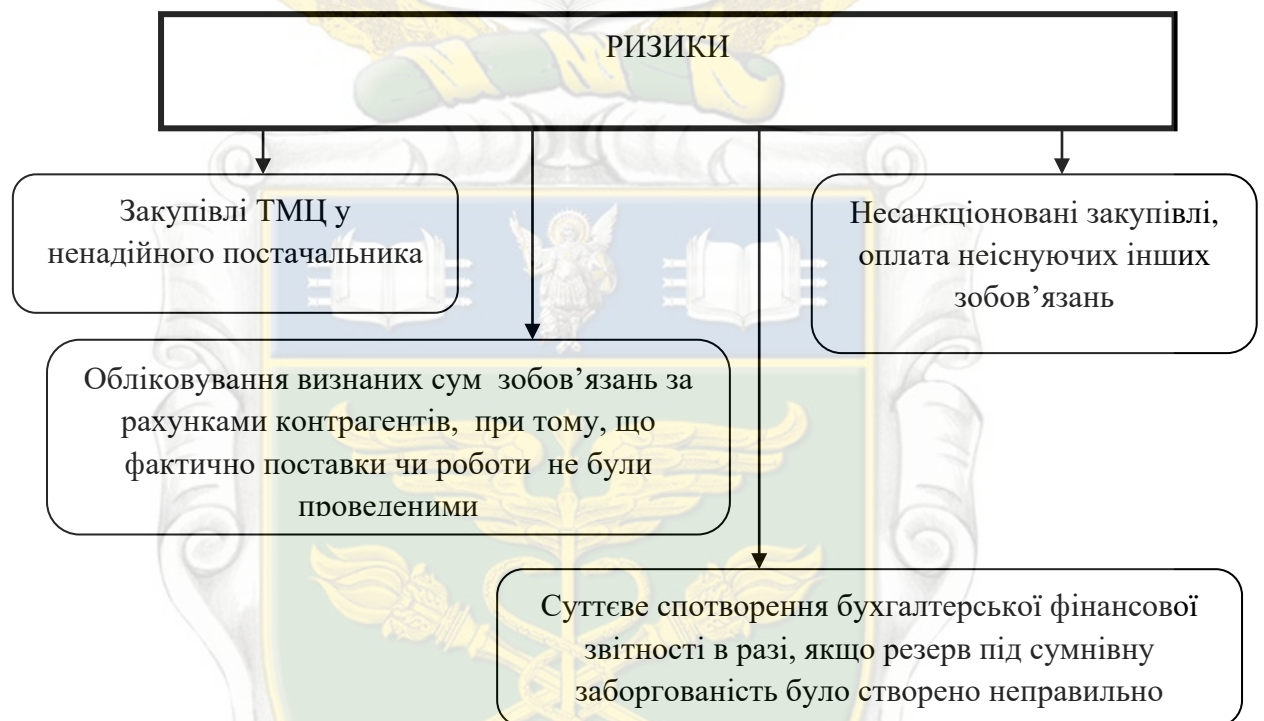

Рисунок 3.5 - Основні напрямки та ризики розрахунків підприємства із кредиторами за іншими зобов'язаннями [41]

Тому, аналіз по розрахунках суб'єкті функціонування за іншими поточними зобов'язаннями є значною частиною системи контролю за усіма розрахунками, в цілому. Таке твердження обґрунтовується тим, що результати аналітичних процедур висвітлюють наявний стан структури та динаміки зобов'язань, оборотності заборгованостей, що вказуватиме на реальний рівень платоспроможності.

Провівши ґрунтовне теоретичне та практичне дослідження питань розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями, було встановлено, що досі не вироблено єдиної загальноприйнятої організаційної методології їх контролю та аналізу. Саме цим обґрунтована потреба у необхідності розробки та впровадження дієвих рекомендацій щодо усунення означених проблем у розрахунках із іншими кредиторами при провадженні діяльності за умов сьогодення.

Таким чином, головним призначенням та потребами у пошуку шляхів удосконалення обліку і аналізу розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями постає завчасне виявлення ризиків щодо порушення фінансової дисципліни у вигляді неплатежів або прострочення їх термінів погашення.

Також, надані практичні пропозиції можуть вплинути на підвищення ефективності існуючої системи контролю за розрахунками по зобов'язаннях та уникнути у майбутній перспективі помилок, які призводять до суттєвих розмірів втрат а негативних наслідків у процесі господарювання.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За підсумками здійсненого дослідження на тему: «Облік і аналіз розрахунків за іншими зобов'язаннями» із використанням практичних матеріалів ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» ми дійшли до конкретних висновків та надали детальні пропозиції щодо варіантів їх вдосконалення.

Вивчивши теоретичні положення стосовно сутності, класифікації та визнання зобов'язань в обліку та аналізі, можемо вказати на те, що зобов'язання періодично мають місце у всіх суб'єктів у провадженні господарської діяльності внаслідок взаємозв'язків із різними контрагентами за товарними та нетоварними, комерційними та некомерційними операціями.

Нормативними актами, зокрема, Цивільним та Господарським кодексами зобов'язання трактуються з призми правових взаємовідносин між суб'єктами, а Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності в Україні» та 11 «Зобов'язання» визначаються, як економічні взаємозв'язки.

Зобов'язання – це борги суб'єктів господарювання, що виникають внаслідок минулих подій, та, погашення яких, як очікується, призведе до зменшення активів (у грошовій чи не грошовій формах).

У свою чергу, борги класифікуються за рядом критеріїв, серед яких, першочергово, варто назвати – термін: довгострокові та короткострокові (поточні). Довгостроковими боргами визнають такі, які не виникають в ході нормальної операційної діяльності, та погашення яких відбудеться у строк понад 12 місяців, а поточними – зобов'язання, які виникають в ході нормальної операційної діяльності, та будуть погашеними у строк, раніше, аніж 12 місяців (або одного операційного циклу).

Враховуючи, що видів зобов'язань існує досить розширена класифікація, то для цілей бухгалтерського обліку поточні зобов'язання, групують за такими господарськими операціями, як: перед постачальниками (підрядниками), перед бюджетом за податками, зі страхування (перед Пенсійним фондом України за сплатою ЄСВ), з оплати праці персоналу, за виплатами дивідендів власникам та засновникам та за іншими зобов'язаннями, до яких прийнято включати борги за авансами взятими від покупців чи замовників, за внутрішніми розрахунками, за послуги з транспортування ТМЦ, за нарахованими відсотками по фінансових видах діяльності та інших операціях, за комунальним платежами, за юридичними, консультаційними, рекламними та т.п. послугами.

Провівши дослідження стосовно моментів виникнення та визнання сум інших поточних зобов'язань, маємо змогу вказати на те, що вони фіксуються виключно у відповідності до завчасно укладених договорів (контрактів) та ряду різних первинних документів, серед яких накладні, акти про виконані роботи чи отримані послуги тощо.

Такі аспекти щодо визнання та оцінки інших поточних зобов'язань визначені, основною частиною, нормами НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності в Україні», 11 «Зобов'язання», міжнародними стандартами обліку, а також іншими інструкціями та методичними рекомендаціями.

Розкриття практичних аспектів щодо обліку та аналізу за іншими поточними зобов'язаннями було проведено із використанням практичних документів ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України».

Першочергово, нами було проаналізовано показники, які вказували на динаміку фінансового стану та рівень отримуваних фінансових результатів за період 2019-2023 років. Тож, досліджуване державне підприємство щороку працювало прибутково та мало достатньо нормальний рівень показників

господарювання у 2023 році, враховуючи факт щорічного зростання собівартості реалізації робіт і послуг, а також операційних витрат діяльності.

Організація ведення бухгалтерського обліку на ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» здійснена на досить нормальному рівні, зокрема, функціонує відділ бухгалтерської служби на чолі із головним бухгалтером. Підприємством обрано журнально-ордерну форму ведення обліку із застосуванням провідних інформаційних технологій.

Щодо процесу ведення фінансового обліку інших поточних зобов'язань, то на Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» застосовують робочий план рахунків бухгалтерського обліку, та, відповідно для обліку вказаних видів поточних зобов'язань – рахунок 68 «Розрахунки за іншими операціями» із встановленими субрахунками та додатковим аналітичними рахунками.

Досить значну увагу нами було приділено дослідженню та апробації аналізу стану та динаміки інших поточних зобов'язань за розрахунками з контрагентами, що мали місце на Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» у період 2019-2023 років.

Основними висновками можемо відмітити те, що у даного суб'єкта господарювання обсяги інших поточних зобов'язань за розрахунками з контрагентами були не значними та, у загальній структурі боргів займали до 0,5 - 2 %, що є досить позитивним результатом існуючої фінансової дисципліни.

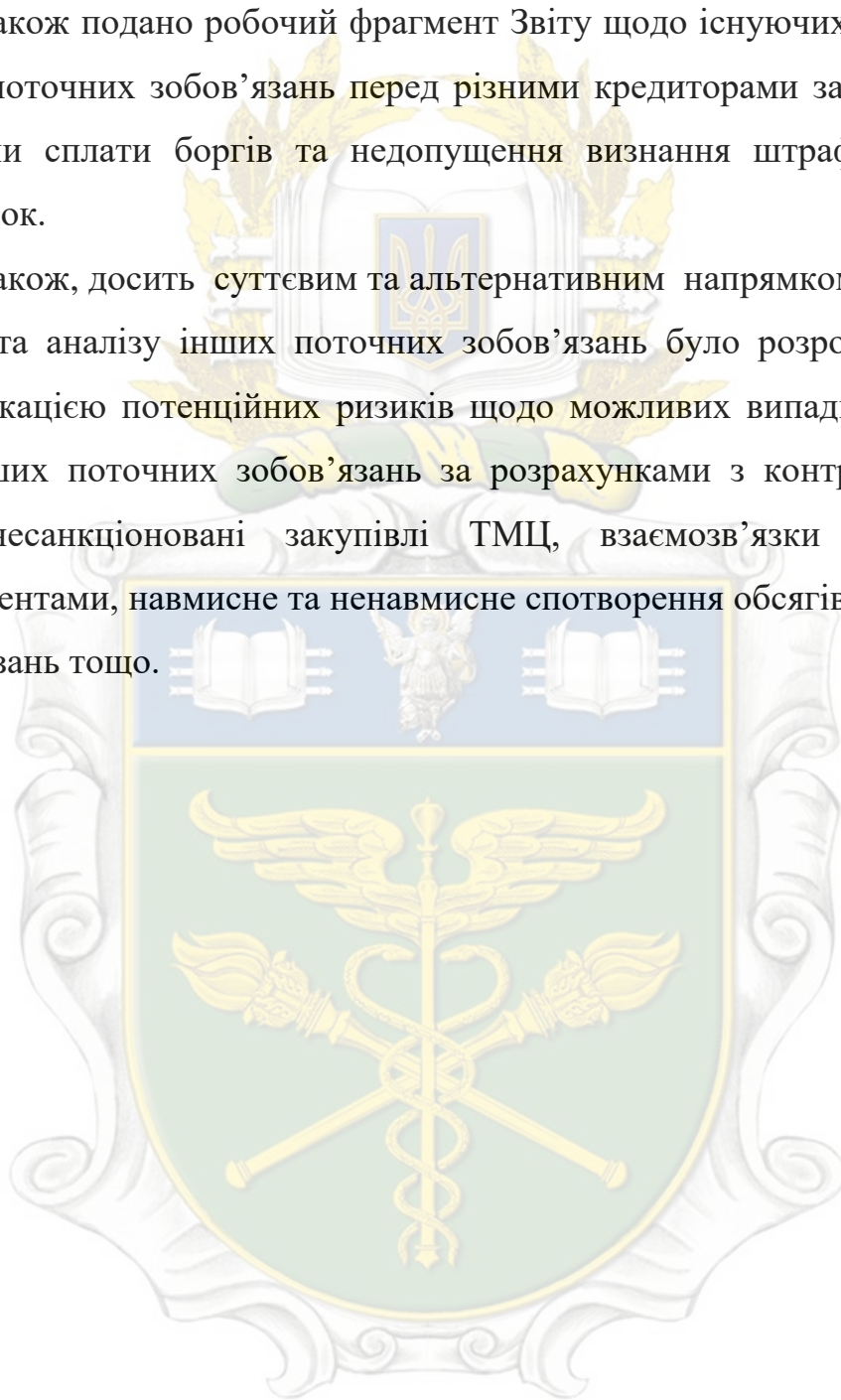
У динаміці за час дослідження суми інших поточних зобов'язань зменшувалися з року в рік, що висвітлено у ряді аналітичних таблиць, рисунків та графіків за результатами аналітичних розрахунків.

У даному напрямку з метою удосконалення ведення обліку інших поточних зобов'язань нами було запропоновано до впровадження розроблений фрагмент Робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку із

аналітичними рахунками з обліку розрахунків, що забезпечуватиме завчасне отримання більш детальної інформації про стан існуючих боргів за іншими операціями перед контрагентами.

Також подано робочий фрагмент Звіту щодо існуючих видів та обсягів інших поточних зобов'язань перед різними кредиторами задля контролю за строками сплати боргів та недопущення визнання штрафних санкцій та неустойок.

Також, досить суттєвим та альтернативним напрямком вдосконалення обліку та аналізу інших поточних зобов'язань було розроблення схеми із класифікацією потенційних ризиків щодо можливих випадків недопущення сум інших поточних зобов'язань за розрахунками з контрагентами, серед яких несанкціоновані закупівлі ТМЦ, взаємозв'язки із сумнівними контрагентами, навмисне та ненавмисне спотворення обсягів інших поточних зобов'язань тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас П.Й. Фінансовий облік. Навч. посібн. ЦУЛ. 2019. 356 с.
2. Візіренко С.В. Організація обліку розрахунків з контрагентами. *Інвестиції : практика та досвід*. 2020. № 23. С. 58-63. URL : http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2020/11.pdf
3. Візіренко С.В. Організація та методика внутрішнього контролю забезпечення виконання договірних зобов'язань. *Сталий розвиток економіки*. 2018. № 3. С. 162-169.
4. Волкова Н.А. Економічний аналіз. Підручник. 2020. 240 с.
5. Гайдаржийська О.М. Теоретичні аспекти обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками. *Економіка та суспільство*. 2018. № 18. С. 874-880.
6. Гевчук А.В. Методика дослідження бухгалтерської звітності в процесі перевірки розрахунків з контрагентами. *Економічні науки*. 2019. № 6. С. 16-21.
7. Гладун В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку на підприємстві. *Traektoriâ Nauki Path of Science*. 2019. Вип. 5. № 2. С. 3001-3010.
8. Господарський Кодекс України, затв. ВРУ від 16.01.2003 №436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
9. Гурська А.Е. Економічна сутність розрахунків підприємства за іншими поточними зобов'язаннями. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю* : зб. наук. пр. XII всеукр. наук.-практ. Інтернет – конф., м. Вінниця, 27 берез. 2024 р. Ч. 2. 2024. С. 85-89.
10. Гурська А.Е. Обліково-інформаційне забезпечення іншої кредиторської заборгованості підприємства : напрямки удосконалення. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ*. 2024. Вип. 189. С. 94-100.

11. Дуплінат Т.Є. Особливості обліку і контролю поточних зобов'язань підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. №11/3. С. 29-31.
12. Іванюк Т. Л. Застосування цифрових технологій в консалтингу з обліку і оподаткування. *Актуальні проблеми економіки*. 2022. № 2(18). С. 8-15.
13. Ільїна С.М. Бухгалтерський фінансовий облік. Теорія та практика. Навч. посібн. ЦУЛ. 2019. 536 с.
14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. Наказом МФУ від 30.11.1999 р. № 291. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
15. Іщенко Я.П., Подолянчук О.А. Фінансовий облік II. Підручник. 2021. 396 с.
16. Кравцова С.В. Зобов'язання: сутність, класифікація, облік. *Держава та регіони*. 2020. № 2 (113). С. 228-233.
17. Круковська О.В. Особливості обліку розрахунків із постачальниками, підрядниками та кредиторської заборгованості аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник*. 2021. Вип. 5. С. 123-130.
18. Кубік В.Д., Волчек Р.М. Оцінка зобов'язань підприємств в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. № 3-4 (74-75). С. 45-56.
19. Лобода Н.О. Бухгалтерський облік. Навч. посібн. 2022. 210 с.
20. Любар О.О. Удосконалення обліково-інформаційного забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємств. *Ефективна економіка*. 2020. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/109.pdf
21. Ляшенко А.Р. Напрями удосконалення обліку зобов'язань підприємств. *Вісник СНТ ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ*. 2020. Вип. 2. С. 3-8.

22. Макарова А.С. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 4. С. 181-184.
23. Манчур І. Рівень використання блокчейн-технології підприємствами України в сфері бухгалтерського обліку. *Економічний аналіз*. 2021. Т. 31. № 3. С. 183-186.
24. Мельник Т.Г. Бухгалтерський облік. Практикум. 2022. 320 с.
25. Михайлов М.Г. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. Навч. посібн. ЦУЛ. 2019. 320 с.
26. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затв. Наказом МФУ від 27 червня 2013 р. №635. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>
27. Мец Н.С. Кредиторська заборгованість та шляхи забезпечення платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 967-97. 27.
28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи», затв. Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text
29. Мілька А.І. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій. Монографія. ПУЕТ. 2021. 410 с.
30. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом МФУ від 07.07.2013 № 73. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
31. НП(С)БО 11 «Зобов'язання», затв. МФУ від 29.09.2020 р. №588. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>
32. НП(С)БО 16 «Витрати», затв. наказом МФУ від 31.12.1999 р. № 318. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

33. Онищенко В. Розрахунки з постачальниками та підрядниками: бухгалтерський облік. 2024. *Головбух*. URL : <https://buhplatforma.com.ua/article/7795-oblk-rozrahunkv-z-postachalnikami-ta-pdryadnikami>
34. Пенез О.В. Державне регулювання обліку зобов'язань підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 32. С. 433-437.
35. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. Наказом МФУ від 30 листопада 1999 р. № 291. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>
36. Податковий кодекс України, затв. ВРУ від 02.12.2010 № 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
37. Правдюк Н.Л., Коваль Л.В., Коваль О.В. Облікова політика підприємств. Навч. посіб. ЦУЛ. 2020. 647 с.
38. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України, затв. ВРУ від 16.07.1999 № 996-XIV URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996>
39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України, затв. ВРУ від 16.07.1999 №996-XIV. URL : zakon.rada.gov.ua/go/996-14
40. Пуцентейло П.Р. Розвиток цифровізації обліку, оподаткування, аналізу і контролю в управлінні підприємствами. Монографія. Тернопіль. 2021. 200 с.
41. Ротозеєненко Ю.В. Облік і внутрішній аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Мистецтво наукової думки*. 2019. № 8. С. 26-30.
42. Рудман В.І. Аналіз впровадження та використання систем автоматизації бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. №2 (64). С. 209-215.

43. Списання заборгованості перед нерезидентом в умовах воєнного часу. 2023. URL : <https://kreston.ua/spysannia-zaborhovanosti-pered-nerezydentom-v-umovakh-voiennoho-chasu/>
44. Toporkova O. A., Shylo L. A. Analytical support of financial analysis at the railway transport. Science and Transport Progress. *Bulletin of Dnipropetrovsk National University of Railway Transport*. 2018. Vol. 2(74) P. 31-43.
45. Уфумов В.В. Особливості обліку поточних зобов'язань підприємств та шляхи його вдосконалення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 6 (17). С. 718-722.
46. Фльора А.П. Економічний зміст та класифікація зобов'язань в господарських процесах суб'єкта господарювання. *Молодий вчений*. 2018. №10 (62). С. 830-834.
47. Фінансова звітність ДП «Вінницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» за 2019-2023 р.р.
48. Худякова О.С. Методика обліку та аудиту розрахунків з контрагентами на підприємстві. *Економіка та держава*. 2019. № 1. С. 73-77.
49. Чорненька О.Б. Управління заборгованістю як фактор забезпечення економічної безпеки підприємства. *Наукові записки*. 2017. №1 (54). С. 170-178.
50. Школьник І.О. Фінансовий аналіз. ЦУЛ. 2019. 368 с.
51. Щодо порядку оподаткування доходів нерезидентів у вигляді процентів за наданими кредитами/позиками, якщо такі проценти не виплачуються нерезиденту, затв. ДФС від 15.11.2018 р. № 4830/6/99-99-15-02-02-15/ІПК.
52. Ящук Т.А. Економічна сутність зобов'язань і розрахунків підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2020. № 2. С. 240-244.
53. <https://opendatabot.ua/c/32054743>